

Majandus- ja ettevõtlusõpetus gümnaasiumis

Majandus- ja ettevõtlusõpetuse õppimise eesmärgiks on omandada arusaamine ühiskonnas toimuvatest nähtustest ja protsessidest ning vastastikustest seostest nii üksikisiku, ettevõtte, riigi kuika rahvusvahelisel tasandil. Seejuures arendatakse õpilastes ettevõtlikku ja keskkonda väärtustavat ning säästvat eluhoiakut, probleemide lahendamise ja uurimise oskusi.

Kõik majandussüsteemid kasutavad oma tegevuseks erinevaid ressursse. Maailmas valitsev nappus sunnib riike, ettevõtteid ja inimesi tegema väga erinevaid valikuid ja otsuseid. Majandus- ja ettevõtlusõpetus aitavad paremini mõista inimese ja keskkonna vastastikuseid seoseid ning langetada õiglasemaid otsuseid. Õppides nägema keskkonna, inimese ja majanduselu vastastikuseid suhteid, näevad õpilased ka säästva eluviisi vajadust.

Õpilased saavad teavet erinevate elukutsete, elukutsetele esitatavate nõuete ja õppimisvõimaluste kohta, õpivad koostama elulookirjeldust ning käituma töövestlustel. Õpitakse analüüsima tööturu nõudmisi ja pakkumisi, nägema ja hindama oma soove ning võimalusi. Elukutsevalikul õpitakse nägema töötaja rolli kõrval ka tööandja (ettevõtja) rolli.

Majandusõpetuse läbimisel omandavad õpilased oskuse otsida, kasutada, analüüsida ja hinnata mitmesuguseid statistilisi materjale ning kasutada infotehnoloogilisi vahendeid. Õpitav materjal esitatakse võimalikult probleemipõhiselt ja õpilase igapäevaeluga ning majanduses toimuvaga seostatult.

Majandus- ja ettevõtlusõpetusel on tihe integratsioon teiste õppeainetega, tuginedes matemaatika-, geograafia- ja ajaloo teadmistele ning toetades ühiskonna- ja inimeseõpetuse õppimist.

Õpilasfirma rakendamiseks on vajalik õpetajal läbida eelnev koolitus

Kooliastme lõpuks taotletavad teadmised, oskused ja hoiakud

Õpilane:

- 1) teab majanduse olulisemaid mõisteid ja põhimõtteid ning oskab neid igapäevaelus rakendada;
- 2) teab oma õigusi ja kohustusi kui kodanik, töötaja, tarbija ja ettevõtja;
- 3) teab üksikisiku, ettevõtte, riigi ja rahvusvahelise majanduse põhimõtteid ning saab aru nende tähtsusest;

- 4) omab ülevaadet erinevatest elukutsetest;
- 5) mõistab ettevõtlust kui karjäärivalikut ja teab oma võimalusi ettevõtjana;
- 6) analüüsib ettevõtete, riikide ja maailmamajanduse kujunemist ning toimimist;
- 7) väärtustab elukeskkonda, teab säästva arengu põhimõtteid;
- 8) arendab loovust ja süsteemset mõtlemist, oskab püstitada eesmärged ja rakendab meeskonnatöö võtteid;
- 9) hindab kriitiliselt erinevates teabeallikates sisalduvat infot, oskab andmeid koguda, töödelda, tõlgendada ja esitada.

Majandus- ja ettevõtlusõpetus gümnaasiumis I kursus „Majandusõpetus“ (11. klass)

Ainemaht: 35 tundi

Teema: Majanduse olemus	
<p>Õpitulemused</p> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab, kuidas sunnib nappus inimesi valima ressursside vahel ja kaaluma alternatiivkulusid; • analüüsib, kuidas lahendavad erinevad majandussüsteemid põhilisi majandusprobleeme; • teab ringmajanduse tähtsust tänapäeva kestliku arengu osana, oskab seda võrrelda lineaarse majandusmudeliga. 	<p>Õppesisu:</p> <p>Nappus ja kompromiss, alternatiivkulu. Majanduse põhivalikud: mida, kuidas, kellele? Tootmistegurid: loodusressursid, inimressursid ja kapital. Mikro- ja makroökoonoomika. Turumajanduse alused: eraomand, hinnasüsteem, turukonkurents, ettevõtlikkus. Motiiv. Kasum. Majandussüsteemid: käsu-, tava-, turu- ja segamajandus</p> <p>Ringmajandus ja lineaarne majandus.</p> <p>Õpilasfirma kui õppemeetod, selle võimalused.</p>
Teema: Nõudlus pakkumine, hind	

<p>Õpitulemused</p> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • iseloomustab nõudluse ja pakkumise koosmõju tasakaaluhinna kujundamisel; saab aru; • pakkumise ja nõudluse joonistest; hindab nõudluselastsuse mõju nõutavale kogusele; • selgitab defitsiidi ja ülepakkumise majanduslikke ning sotsiaalseid tagajärgi. 	<p>Õppesisu:</p> <p>Nõudlus, pakkumine, tasakaaluhind, nõudluselastsus, hinnamõju. Pakkumise ja nõudluse tabelid ning graafikud. Nõudlust ja pakkumist mõjutavad tegurid. Defitsiit ja ülepakkumine</p>
<p>Teema: Inimene kui omanik, tootja, töötaja ja tarbija</p>	
<p>Õpitulemused</p> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb kodumajapidamiste ressursside ja isiklike oskuste tähtsust toimetuleku eeldusena; • analüüsib tööjõu iseärasusi sõltuvalt tegevusalast ja ametikohast; • oskab arvutada netopalka ja tööjõukulusid. 	<p>Õppesisu:</p> <p>Kodumajapidamised. Isiklik ja pere eelarve, eelarve piirangud. Oskused ja võimed. Tarbija, säästlik tarbimine, tarbijakaitse. Tööjõud ja tööhõive. Tööturg. Palgad. Maksud ja maksed.</p>
<p>Teema: Raha ja finantsmajandus</p>	
<p>Õpitulemused</p>	<p>Õppesisu:</p>

<p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb Eesti rahasüsteemi iseärasusi ja arutleb Eesti rahanduspoliitika üle; • analüüsib kommertspankade rolli maksete teostajana ja vahendajana raharingluses, hoiuste ning laenude tähtsust pankade bilansis; • teab keskpanga ülesandeid raharingluse korraldajana, valuutareservi hoidjana ja kommertspankade järele valvajana; • tunneb kindlustuse olemust ja kindlustuse pakutavaid teenuseid; • teab inflatsiooni ja deflatsiooni põhjusi ning arutleb nende tagajärgede üle; • analüüsib tarbijahinnaindeksi kujunemist ning selle muutusi seoses hindade ja palkade muutumisega; • tunneb tähtsamate väärtpaberite (võlakirjade ja aktsiate) olemust ning erinevust, selgitab • väärtpaberituru tegevust ja tähtsust riigi majanduses. 	<p>Raha funktsioonid. Finantsvahendus. Pangandussüsteem, keskpank ja kommertspankad, nende ülesanded ja roll raharingluses, pakutavad teenused. Hoiustamine ja laenamine, riskid. Eesti rahasüsteem, valuutakomitee ja rahanduspoliitika. Euro ja selle kasutamine Euroopas. Kindlustus ja kindlustuse pakutavad teenused. Väärtpaberid: võlakirjade ja aktsiate olemus ning erinevus.</p> <p>Väärtpaberiturg ja selle mõju majandusele. Inflatsioon, deflatsioon. Tarbijahinnaindeks.</p>
--	--

Majandus- ja ettevõtlusõpetus gümnaasiumis II kursus „Ettevõtlusõpetus“ (11. klass)

Ainemaht: 35 tundi

Teema: Turumajandus

Õpitulemused

Õpilane:

- teab, et turumajanduses määrab turg toodetava toodangu ja kasum motiveerib ettevõtlust;
- tunneb erinevate ressursside kasutamise vajalikkust ettevõtte tegutsemisel ning kapitali ja investeerimise tähtsust.

Õppesisu:

Ressursside nappus, majanduslik käitumine, alternatiivkulu, kompromissid. Majanduse kolm põhiküsimust. Ettevõtluse tugisambad. Hinnasüsteem, eraomand, konkurents, ettevõtlikkus, kasum.

Nõudlus. Pakkumine. Hinnamõju. Nõudluse ja pakkumise muutused. Tasakaaluhind. Tootmise muutuste mõju hindadele.

Teema: Ettevõtlus

Õpitulemused

Õpilane:

- teab ettevõtja kohustusi, riske ja tasusid;
- analüüsib ettevõtte põhilisi kohustusi oma töötajate, klientide, aktsionäride ja kohaliku ühiskonna ees;
- mõistab ettevõtlust kui elatise teenimise võimalust.

Õppesisu:

Ettevõtlikkus, ettevõtjate roll majanduses. Ettevõtja, ettevõte. Ettevõtja kohustused, riskid, kasum.

Ettevõtjate strateegiad. Ettevõtte õiguslikud vormid. FIE, osaühing, aktsiaselts. Ettevõtja karjäär.

Iduettevõtted ehk *start up*-id. Õpilafirmad.

Teema: Ettevõtte alustamine

Õpitulemused

Õpilane:

Õppesisu:

<ul style="list-style-type: none"> oskab koostada lihtsamat äriplaani oma äriidee teostamiseks. 	<p>Oma ettevõtte alustamine. Äriidee, äriplaan. Toode ja teenus. Algkapital, investeerimine. Väärtpaberid.</p> <p>Tootlikkus, kvaliteet. Püsi- ja muutuvkulud. Nüüdisaegse tehnoloogia ning ressursside efektiivse ja keskkonnasäästliku kasutamise mõju tootlikkusele.</p>
--	---

Teema: Ettevõtte raamatupidamine

<p>Õpitulemused</p> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> tunneb raamatupidamise aluseid ning oskab pidada lihtsat majandusarvestust, teeb vahet püsi- ja muutuvkulude vahel 	<p>Õppesisu:</p> <p>Bilanss. Kasumiaruanne. Aktiva, passiva, kasum, kahjum, amortisatsioon. Põhivara, käibevara, kohustused. Üksikisiku ja ettevõtte tulumaks, sotsiaalmaks, käibemaks, töötuskindlustusmaks.</p>
--	--

Teema: Juhtimine

<p>Õpitulemused</p> <p>Õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> oskab kasutada juhtimisprobleemide lahendamiseks ajurünnakut. 	<p>Õppesisu:</p> <p>Eesmärkide seadmine, plaanimine. Meeskonnatöö, tööjaotus, motiveerimine, kontrollimine. Ajakasutus.</p>
---	--